

ingediend op **1716** (2022-2023) – Nr. 1
24 mei 2023 (2022-2023)

Motie

van Björn Rzoska, Thijs Verbeurgt, Jeremie Vaneeckhout,
Hannes Anaf, Mieke Schauvliege en Hannelore Goeman

tot instelling van een onderzoek door het Rekenhof
naar het gebruik van consultancyopdrachten
bij de Vlaamse overheid

TOELICHTING

In de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding van 23 mei 2023 verklaarde viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Welzijn Hilde Crevits dat de totaalfactuur van alle consultancy-opdrachten die de Vlaamse overheid deze zittingsperiode al uitschreef, is opgelopen tot anderhalf miljard euro.

Het cijfer zorgde voor terechte commotie, zeker na de 'koppenbesparingen' van deze en vorige Vlaamse regeringen. Het aantal koppen is ondertussen zo sterk gereduceerd – en er zijn zoveel opdrachten uitbesteed aan externe spelers – dat het eindresultaat eigenlijk gewoon een pak duurder is. Administraties klagen al langer aan dat ze die kerntaken, zoals het vertalen van beleid of een gedegen opvolging, niet langer aankunnen. Op dit moment loopt tevens een onderzoek door het Rekenhof naar de impact van de personeelsbesparingen bij de Vlaamse overheid (*Parl.St.* VI.Parl. 2021-22, nr. 1093/1).

Tegelijkertijd werden ernstige vragen gesteld bij de transparantie die de Vlaamse Regering aan de dag legt naar het Vlaams Parlement. Het cijfer dat minister Crevits liet vallen, wijkt ernstig af van de cijfers die eerder aan het parlement werden bezorgd (*Schriftelijke vragen* VI.Parl. 2022-23, nr. 171).

Dat de Vlaamse overheid steeds meer leunt op consultants, houdt ook een aantal reële risico's in. Eén daarvan is ongetwijfeld dat de consultant bij het afwerken van de opdracht de opgedane kennis meeneemt en er vaak ook geen belang bij heeft om zijn opgebouwde knowhow te delen met de opdrachtgever. Wanneer de noodzakelijke expertise naar buiten wordt verplaatst, wordt de bestaande informatiepositie van de administraties uitgehold, en kan die op termijn verdwijnen.

De uitbesteding van dat beleidsondersteunend onderzoek aan consultancybedrijven is een trend van de laatste tien jaar. Experts wijzen erop dat het een gevolg is van de onoordeelkundige afbouw van het personeelsbestand in de verschillende departementen. Vlaanderen snoeide in kennis- en onderzoekscellen, waardoor experts op andere functies terecht kwamen. Het zijn de medewerkers die veel impliciete kennis en een navenant barema hebben opgebouwd die kwetsbaar staan. Het gevolg is dat ambtenaren meer dan ooit afhankelijk zijn van de occasionele deskundigheid van gespecialiseerde profielen die voor relatief korte tijd worden aangetrokken om delen van projecten verder uit te werken.

Wanneer teveel wordt uitbesteed, dreigt de overheid ook een minder aantrekkelijke werkgever te worden voor jong talent. Wil Vlaanderen sterke 'civil servants' aantrekken, dan dient men de kennis en de kunde die binnen de Vlaamse overheid aanwezig zijn, meer te waarderen en ook op peil te houden. Door eigen overheidsconsultants op te leiden, kan de Vlaamse overheid minder afhankelijk worden van externe bureaus.

Tijdens parlementaire besprekingen is ten slotte ook een groot gebrek aan transparantie aan de orde gesteld omdat een deel van de bestelde onderzoeken niet of zeer beperkt raadpleegbaar zijn: studies worden intern gehouden en men dwingt een uitzondering af op de openbaarheid van bestuur.

Om deze redenen achten de indieners van de motie het nodig een grondige evaluatie te laten uitvoeren over het toenemende gebruik van consultancyopdrachten door de Vlaamse overheid.

Björn RZOSKA
Thijs VERBEURGT
Jeremie VANEECKHOUT
Hannes ANAF
Mieke SCHAUVLIEGE
Hannelore GOEMAN

MOTIE

Het Vlaams Parlement,

- gelet op:
 - 1° de ambitie uit het regeerakkoord om van de Vlaamse overheid een gezonde, slanke en tegelijk performante, burgergerichte en toegankelijke overheid te maken;
 - 2° de ambitie uit het regeerakkoord om vanuit de Vlaamse overheid een state-of-the-artdienstverlening te verzorgen;
 - 3° de noodzaak om in te zetten op interne kennisopbouw en kennisdeling bij de Vlaamse overheid, en het belang van de aanwezigheid van stabiele deskundigheid binnen overheidsadministraties;
 - 4° het toenemend gebruik van consultancyopdrachten binnen de Vlaamse overheid, in combinatie met de gestage afbouw van overheidspersoneel die geleid heeft tot verminderde kostenefficiëntie;
 - 5° de noodzaak van een meer kostenefficiënt beleid, waarbij meer en meer externe diensten opnieuw geïnternaliseerd kunnen worden om te reageren op grote maatschappelijke uitdagingen;
 - 6° de gestelde vragen omtrent het gebrek aan transparantie wat betreft de omvang en de kostprijs van de gegunde consultancyopdrachten;
 - 7° de gestelde vragen bij een hoog aantal consultancyopdrachten dat de laatste jaren gegund zou zijn aan een bedrijf waar een voormalig minister ook deel van uitmaakt, wat de indruk zou kunnen wekken dat deze connectie zou geleid hebben tot een voordelige positie om overheidsopdrachten binnen te halen;
- besluit om met toepassing van artikel 96 van het Reglement van het Vlaams Parlement het Rekenhof te gelasten een onderzoek te voeren naar de groeiende rol en impact van consultancyopdrachten bij de Vlaamse overheid. Hierbij ligt de focus op het in kaart brengen van de evolutie van het gebruik van externe consultancyopdrachten tijdens de afgelopen 10 jaar en dit voor alle departementen, interne/externe verzelfstandige agentschappen, Vlaamse openbare instellingen vermeld in het Bestuursdecreet en andere Vlaamse rechtspersonen al dan niet onder rechtstreeks gezag van de Vlaamse Regering. Het impliceert een evaluatie van de kostenefficiëntie van het gevoerde beleid door een analyse van de evolutie van het totale budget dat besteed werd aan consultancyopdrachten en hun impact op het totale werkings- en personeelsbudget van de respectievelijke entiteiten. Het onderzoek legt tevens focus op de types van expertise die werd ingewonnen en geeft verder inzicht in de belangrijkste externe partners aan wie de opdrachten werden gegund. Bij dit alles dient rekening te worden gehouden met het naleven van de regelgeving bij de gunning en uitvoering van de consultancyopdrachten, en de specifieke randvoorwaarden waarbinnen de budgetten besteed kunnen worden aan externe consultants.

Björn RZOSKA
Thijs VERBEURGT
Jeremie VANEECKHOUT
Hannes ANAF
Mieke SCHAUVLIEGE
Hannelore GOEMAN